

Hieronim Sieński

ZYGMUNT KONIECZNY

– OJCIEC PIOSENKI LITERACKIEJ.
WYSTAWA W BIBLIOTECE GŁÓWNEJ AGH

23 listopada 2023 roku – w ramach corocznych Dni prof. Antoniego Hoborskiego – Święta Nauk Ścisłych AGH – w Bibliotece Głównej AGH odbył się wernisaż wystawy „Zygmunt Konieczny – ojciec piosenki literackiej”. Pierwotnie ekspozycja ta miała być dodatkiem do planowanego spotkania z kompozytorem Zygmuntem Koniecznym, niestety z powodów zdrowotnych spotkanie to nie mogło się odbyć. Kompozytor jest pierwszym laureatem nagrody „Artystyczna Gwiazda Hoborskiego”. Wyróżnienie to zostało ustanowione w 2020 roku przez Komitet Organizacyjny Dni Hoborskiego – Święta Nauk Ścisłych w AGH i jest wyrazem uznania środowiska akademickiego dla twórców – mistrzów kultury, których dzieła kształtują nasze spojrzenie na otacza-

jącą nas rzeczywistość, spełniając tym samym rolę przewodnika po fascynującym świecie kultury, a artystyczna ścieżka życiowa – dzięki swojemu społeczno-edukacyjnemu znaczeniu i przesłaniu – wpisuje się w szeroko rozumiany kanon działalności akademickiej. Nagroda jest przyznawana za całokształt twórczej działalności artystycznej w zakresie: muzyki, sztuk plastycznych i literatury. Te kryteria idealnie spełniał Zygmunt Konieczny, który jest wybitnym kompozytorem, uważanym za twórcę piosenki literackiej, tworzącym również muzykę teatralną i filmową.

Urodził się w 1937 roku w Krakowie, który uważa za najpiękniejsze miasto na świecie i do dzisiaj tutaj mieszka. W latach 1953–1958 uczył się w Liceum Muzycz-

nym im. Fryderyka Chopina w Krakowie, następnie w latach 1959–1964 studiował na Wydziale Kompozycji u profesora S. Wiechowicza w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej (dzisiejszej Akademii Muzycznej). Od 1959 roku jest związany z legendarnym kabaretem Piwnica pod Baranami. To on jest twórcą sukcesów pieśniarskich Ewy Demarczyk. A pieśni: *Karuzela z madonnami*, *Tomaszów*, *Grande valse brillante*, *Wiersze wojenne*, *Konie Apokalipsy*, *Ta nasza młodość*, *Czarne anioły*, *Groszki i róże*, *Jęczmienny łan* i *Przychodzimy, odchodzimy*, *Grajmy Panu* i *Białe zeszyty – oczy tej małej* na stałe weszły do kanonu piosenki polskiej. Od 1963 roku nieformalnie związany z Teatrem Starym w Krakowie, dla którego napisał dużo ważnych partytur, z *Nocą listopadową* i *Wyzwoleniem* na czele. Jest też twórcą muzyki do około 180 filmów fabularnych, telewizyjnych, krótkometrażowych i spektakli telewizyjnych. W ostatnich latach tworzy głównie muzykę filmową oraz autonomiczne formy instrumentalne. Jego dokonania muzyczne były wielokrotnie nagradzane i wyróżniane na festiwalach piosenki, teatralnych i filmowych. Wśród tych najważniejszych są: Polska Nagroda Filmowa „Orzeł”, „Złote Lwy” na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych, nagrody na Ogólnopolskich Festiwalach Teatralnych. A sam kompozytor odznaczony został m.in.: Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Medalem

„Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Znaczący uważają, że Jego muzyka interpretuje poetycki tekst, wydobywa jego znaczenia, stwarza emocje. Kompozytor czyni to własnym, rozpoznawalnym „charakterem piśma” i rozpoznajemy go po kilku taktach.

Natomiast wystawa przybliżyła Jego dorobek artystyczny zobrazowany poprzez książki, fotografie, płyty, plakaty, nuty i druki ulotne. Ekspozycję rozpoczyna sekwencja poświęcona przyznaniu nagrody „Artystyczna Gwiazda Hoborskiego”. Tak więc mamy tam historię ustanowienia nagrody i wywiad z Laureatem, który przeprowadził główny organizator Dni prof. Hoborskiego prof. Jerzy Stochel¹.

Należy też dodać, że regulamin nagrody przewiduje możliwość wydania książki Laureata sfinansowanej przez AGH. Tak też się stało. Ukazała się albumowa biografia *Zygmunt Konieczny. Nad jakąś rzeką, w jakimś kraju...* i oczywiście była prezentowana na przygotowanej ekspozycji. Zawiera wiele unikatowych fotografii, wypowiedzi, plakatów i fragmentów zapisów nutowych poszczególnych utworów. Całość dopełniają wypowiedzi twórców i krytyków o Bohaterze. Ponadto zamieszczono wykaz kompozycji teatralnych i filmowych oraz nagród artystycznych i odznaczeń państwowych. Książka ukazała się w niewielkim nakładzie, kolportowana była raczej poprzez układy towarzyskie, zyskując status „białego kruka”, i jest raczej nie do zdobycia.

¹ „Biuletyn AGH” 2020, nr 153–154, s. 6–8, lub: https://biuletyn.agh.edu.pl/home/biuletyn/wydania/2020/153_154_11_12_2020.pdf.

W następnych działach dominują książki, poczynając od tych o Piwnicy, poprzez Jego udział i sukces na Pierwszym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu w 1963 roku. Jest też pozycja *Księgi nieczyste* będąca zapisem rozmów Zygmunta Koniecznego i Jana Kantego Pawлуskiewicza, która ukazała się dosłownie w dniu wernisażu. Ta sekwencja tematyczna jest szczególnie bogata materiałowo. Równie rozbudowana jest sekwencja przedstawiająca wydania nutowych zapisów poszczególnych utworów. W wielu z nich znajdują się autografy Kompozytora. Bardzo interesująco prezentuje się cykl portretów wykonanych przez znanego fotografa Arkadiusza Sędkę. Oczywiście na tego rodzaju ekspozycji nie mogło zabraknąć kultowej płyty *Ewa Demarczyk śpiewa Zygmunta Koniecznego* oraz płyt z muzyką do spektakli w Narodowym Teatrze Starym – *Dziady* Adama Mickiewicza i *Noc listopadowa* Stanisława Wyspiańskiego.

Szczególnie efektownie prezentują się plakaty. Najstarszy z 1959 roku – bardzo atrakcyjny plastycznie – informuje o wystęпах artystów piwnicznych w Teatrze 13 Rzędów w Opolu i dodatkowo podkreśla, że odbywa się to przy akompaniamencie Z. Koniecznego. Następny to prezentacja artystów Piwnicy występujących w 1963 roku w Operze Leśnej w Sopocie. Równie interesujący plastycznie jest plakat przygotowany do koncertu *Litania polska*, opartego na poezji ks. Jana Twardowskiego i Stanisława Wyspiańskiego, który miał miejsce w Filharmonii Krakowskiej

w 2003 roku. Jego autorem jest Kazimierz Madej, znany artysta kabaretowy i plastyk. Jest też plakat z premierowego koncertu Jagi Wrońskiej *Z nutą Jasmiumum* w 2014 roku, w trakcie którego wykonane zostały wokalne wersje muzyki filmowej Kompozytora. Jest też unikatowy plakat z koncertów razem z Agnieszką Osiecką, Anną Szałapak i Michałem Półtorakiem w 1994 roku w Toronto. Wszystkie prezentowane eksponaty pochodzą ze zbiorów piszącego te słowa i wchodzi w skład kolekcji „Piwnica pod Baranami”. Plakat na ekspozycję przygotował Mariusz Wijas.

Z satysfakcją trzeba zaznaczyć, że mimo nieobecności Bohatera wydarzenia na wystawę przybyli: liczne grono Piwniczian z dr Krystyną Styrną-Bartkovicz, prezes Stowarzyszenia Artystów i Sympatyków Piwnicy Pod Baranami, na czele; był też wybitny skrzypek Michał Półtorak z Małżonką Teresą; znany dokumentalista i filmowiec Wojciech Morek, który specjalnie na tę ekspozycję przygotował kolaż portretów Kompozytora. Ponadto pojawili się miłośnicy twórczości Kompozytora i Piwnicy. Ważnym gościem był Igor Mołodecki – filmoznawca, reżyser i scenarzysta, autor filmów dokumentalnych, reklamowych i fabularnych, właściciel firmy ITM FILM, autor książki *Zygmunt Konieczny. Nad jakąś rzeką, w jakimś kraju*, pasierb Zygmunta Koniecznego. Wystawa prezentowana była do połowy stycznia 2024 roku i cieszyła się dużym zainteresowaniem, a co najważniejsze – zyskała bardzo pochlebne opinie zwiedzających.

Kinga Krajewska

61. KRAJOWY FESTIWAL POLSKIEJ PIOSENKI W OPOLU

31 MAJA – 2 CZERWCA 2024 ROKU

Wojciech Iwański, dyrektor artystyczny Krajowego Festiwalu Polskiej Piosenki w Opolu, podczas poprzedzającej imprezę konferencji prasowej w Telewizji Polskiej zadeklarował: *Będzie to festiwal piosenki. Mówię o tym nie bez powodu. Bo w ostatnich latach wydawało mi się, że to był festiwal tańca. Chcemy, żeby to było święto piosenki. Chcemy, żeby był to festiwal, który połączy pokolenia. Na scenie opolskiej będzie jeden bardzo ważny element – prawdziwa orkiestra. Nie schowana gdzieś na antresoli. Orkiestra, z którą widownia będzie miała kontakt. I dodał, że hasło tegorocznego festiwalu to „61. Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki – znów łączy” – Opole znów łączy, ponieważ Opole w tym roku łączy przede wszystkim pokolenia. Będą*

muzycy, którzy niebawem być może już przestaną śpiewać, ale też będą i ci, którzy są bardzo, bardzo młodzi. Łączy również w takim sensie, że wszyscy jesteśmy jedną wielką muzyczną rodziną.

Tydzień później, 31 maja, rozpoczął się 61. Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki w Opolu. W Amfiteatrze Tysiąclecia wyposażonym w oprawę scenograficzną przygotowaną przez Giorgosa Stylianou ruszyło (o)polskie święto piosenki. Pierwszy piątkowy wieczór tegorocznego KFPP minął pod znakiem konkursów w konkurencjach Premiery oraz Debiuty.

Publiczność przed telewizorami i tę zgromadzoną (pod parasolami) w amfiteatrze